

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΤΗΣΙΑ

ΠΡΟΠΗΛΗΡΩΤΕΑ

'Εσωτερικού φρ. 6

'Εξωτερικού φρ. 7

Τὰ πρὸς δημοσίευσιν
ἐγγράφα δὲν ἐπι-
στρέφονται.

ΠΑΝΔΑΙΣΙΑ

ΗΘΙΚΟΝ, ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΝ ΚΑΙ ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΙΚΟΝ ΦΥΛΛΟΝ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΤΡΙΣ ΚΑΤΑ ΜΗΝΑ

ΤΗ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΠΟΛΛΩΝ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΩΝ ΔΙΑΦΟΡΩΝ ΚΛΑΔΩΝ ΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ

ὑπὸ

Δ. Χ' ΔΑΝΙΗΛ

ΑΓΓΕΛΙΑΙ

'Η ὀλὴ 8 σελ. 25 φρ.

'Η ἡμίσεια 15 "

'Η γραμμὴ . . 0.25 "

Δι' ἀγγελλίας δημοσιευθη-
σομένης πλέον ἢ τρις ἐκ-
πώσεις 15%· διὰ δὲ τὰς
πλέον ἢ ἐξ ἑκατὸς 20%.Μελέται ἐπιστημο-
νικαί, κοινωνικαί καὶ
διδασκαλαί, σύμφωνα
πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦ
Περιοδικοῦ, κατα-
χωρίζονταιΔιεύθυνσις: *Rédaction du journal grec «Πανδαισία» — VARNΑ (Bulgarie).*

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ.

'Η 'Ελπίς κατὰ τὸν σύγχρονον ἄγγλον φιλόσοφον
Sir John Lubbock Bart. — Λογοδοσία ἐπὶ τῇ μνήμῃ τῶν Τριῶν
'Ιεραρχῶν. — 'Ανταπόκρισις ἐκ Καθάρνης. — Τὰ ἐνταῦθα. —
'Αλληλογραφία.

Η ΕΛΠΙΣ

ΚΑΤΑ ΤΟΝ ΣΥΓΧΡΟΝΟΝ ΑΓΓΛΟΝ ΦΙΛΟΣΟΦΟΝ

Sir John Lubbock Bart.

Πολλοὺς πολλάκις ἤκουσα ἐκπλητ-
τομένους διότι ἡ 'Ελπίς κατατάσ-
σεται μεταξὺ τῶν ἀρετῶν, παραλ-
λήλως πρὸς τὴν Πίστιν καὶ τὴν 'Αγά-
πην. 'Εννοεῖ τις ἡ δύναται παρὰ νὰ δεχθῇ ὅτι
ἡ Πίστις εἶναι ἀρετὴ· ἡ 'Αγάπη προδήλως·
ἀλλ' ἡ 'Ελπίς; 'Εν τούτοις, ἐπειδὴ ἡ ἀπελπι-
σία λογίζεται ὡς κακία, ἡ 'Ελπίς εἶναι ἀ-
ρετὴ. 'Η δύναμις καὶ ἡ εὐκαμψία προϋπο-
θέτουσι τὴν 'Ελπίδα, ἡ δὲ δύναμις εἶναι
ἀπόδειξις χαρακτήρος ἀνωτάτου καθ' ὅλα
παντὸς μεμονωμένου ἡρωϊκοῦ κατορθώμα-
τος, ὅσον εὐγενὲς καὶ ἂν ὑποτεθῇ τοῦτο.
Πλείσται γυναῖκες ἀρρωστωμένοι καὶ δυσ-
τυχεῖς εἶναι ἀληθεῖς μάρτυρες.

Μὴ λαμβάνετε τὰ πράγματα πολὺ σο-
βαρῶς (κατάκαρδι). Οὐδεὶς εἶναι νενικη-
μένος ἂν δὲν ἀπεθάρρυνθη.

'Εν τῇ χαρακτηριζούσῃ αὐτὸν εὐφυΐᾳ
καὶ εὐθυκρισίᾳ ὀρθότατα εἶπεν ὁ Σύνδνεϋ
Σμιθ, ὅτι ἂν θέλωμεν νὰ ἐργαζώμεθα τὸ
ἀγαθὸν εἰς τοῦτον τὸν κόσμον «δὲν πρέπει
νὰ ἰστάμεθα φρικιώντες ἐπὶ τῆς ὄχθης, φαν-

ζόμενοι τὸν κίνδυνον καὶ τὸ ψῦχος, ἀλλὰ
νὰ ριπτώμεθα τολμηρῶς ἐντὸς τοῦ ὕδατος
καὶ ριαπερᾶμεν αὐτὸ καλῶς ἢ κακῶς, ἀδιά-
φορον». Πράγμα παράδοξον! Οἱ ἄνθρωποι
σπανίως ὑποχωροῦσι πρὸ ἀληθοῦς κινδύνου·
φοβοῦνται περισσότῃρον τοὺς φαντασιώδεις.
Φοβοῦνται π. χ. παραλόγως τὸ γελοῖον.

Μὴ παρασύρεσθὲ ποτε ὑπὸ αἰσθήματος
παραλόγου αἰσχύνης. 'Ο 'Αγιος Πέτρος ἀν-
τέστη κατὰ τῶν Φαρισαίων καὶ τῶν στρα-
τιωτῶν, ἀλλὰ ὑπεχώρησε πρὸ τῶν σαρκασ-
μῶν τῶν ὑπηρετῶν καὶ τῶν ἀκολούθων τοῦ
'Αρχιερέως.

«Οἱ ἄνδρες οἱ ἀποθνέσκουσι πολλάκις πρὸ τοῦ θανάτου ταν·
Οἱ ἄνδρες οἱ ἀπᾶς μόνον δοκιμάζουσι τὰς πικρίας αὐτοῦ.»¹⁾

'Ο Δὼν Κισσὸτ κρεμᾶμενος ἐκ τοῦ
καρποῦ τῆς χειρὸς ἀπὸ τοῦ παραθύρου τοῦ
σταύλου ἐνόμιζεν ὅτι εὕρισκετο ἐπὶ τρομε-
ρᾶς ἀδύσσου, ἀλλ' ὅταν ὁ Μαρτιόρνος ἔ-
κοψε τὸ σχοινίον εἶδεν ὅτι ἀπείχετο σπιθα-
μᾶς τινας μόνον τῆς γῆς.

Οἱ λέοντες οἱ καταποθήσαντες τὸν «Υ-
ποπτον» καὶ τὸν «Δεισιδαίμονα» ἐν τῇ
«Προόδῳ τοῦ προσκυνητοῦ» ἦσαν ἀλυσί-
δετοι. 'Ο Χριστιανὸς καθαρῶς διέκρινε τοῦτο
εὐθὺς ὡς τολμηρῶς ἐπλησίασεν αὐτοῦς. Πό-
σοι στρατοὶ νηκηταὶ κατὰ τὴν ἡμέραν, ἐτρά-
πησαν εἰς φυγὴν τὴν νύκτα καταληρθέντες
ὑπὸ πανικοῦ. 'Η λέξις πανικὸς κατήντησε
νὰ σημαίνει τρόπον ἄνευ αἰτίας. Καὶ ἐν
μέσῃ ἀκόμῃ ἡμέρᾳ πλείστοι τρόμοι καὶ ἀ-
γωνία καταλαμβάνουσιν ἡμᾶς, οὐδερμιᾶς δι-
δομένης ἀφορμῆς.

'Ο ἄνθρωπος, ὁ παραπονούμενος διὰ
τὴν τύχην του, ὠφείλει πρῶτον νὰ διερω-

¹⁾ Σαϊξπῆρος.

τήση ἑαυτὸν μετὰ τίνος θὰ ἐπεθύμει νὰ ἀνταλλάξῃ τὴν τύχην του. Δὲν δύναται βεβαίως νὰ ἐλπίζῃ ὅτι θὰ ἔχῃ τοῦτου τὴν ὑγείαν, τὰ πλούτη ἐκείνου ἢ καὶ τὴν οἰκίαν· εὐδαιμονίαν τοῦ ἄλλου. Ἄν δὲν εἶναι εὐχαριστημένος ἐκ τῆς ζωῆς πρέπει ἢ νὰ ἀνταλλάξῃ αὐτὴν ὁλόκληρον ἢ νὰ ἀρήσῃ αὐτὴν ἄθικτον καθ' ὅλα.

Ὁ Κόλεριτζε, συντετριμένος ὑπὸ τῆς δυστυχίας, ἔγραφε πρὸς τὸν Σὶρ Χούμφρεϋ Δάβυ: «Μεταξὺ ὧν τούτων τῶν μεταβολῶν, τῶν ταπεινώσεων καὶ τῶν τρόμων, τὸ αἶσθημα τοῦ Αἰωνίου οἰκεῖ ἐν ἐμοί, καὶ διακρατεῖ ἐναντίον πάσης προσβολῆς τὴν ἀκλόνητον πίστιν ὅτι πᾶν τὸ ὅποιον ὑποφέρω γίνεται πρὸς τὸ συμφέρον μου».

Μὴ ἀπελπίζεσθε λοιπὸν ποτέ. Τὰ πάντα ἐξαγοράζονται ἐκτὸς τῆς ἀπελπισίας «Οὐαὶ εἰς ἐκεῖνον τοῦ ὁποίου ἡ καρδιά εἶναι ἀνανδρος» εἶπεν ὁ Ἰησοῦς, ὁ υἱὸς τοῦ Σιράχ. Ἄν τὸ θάρρος ἀπολεσθῇ τὸ πᾶν ἀπωλέσθῃ:

«Θὰ ἦτο προτιμότερον νὰ μὴ εἶχέ τις γεννηθῇ»¹⁾.

«Ὁ ὑπομένων τὴν τύχην του νικᾷ αὐτήν»²⁾.

¹⁾ Ἀποφεύγετε τὰς ἀπελπιστικὰς

ἀποφάσεις· ἡ ὑποφωτέρη ἡμέρα,

Ἄν ἔχετε τὸ θάρρος νὰ ζήσητε μέχρι τῆς ἐπαύριον, θὰ παρέλθῃ·.

«Πάντες ἀπατῶνται. Ὁρθῶς ἐλέχθη ὅτι ὁ οὐδέποτε ἀπατῶμενος οὐδέποτε θὰ πράξῃ τι. Ἀλλὰ τὸ «Δις ἐξαμαρτεῖν οὐκ ἀνδρὸς σοφοῦ». Τὰ παθήματά σας, ἅς γίνονται μαθήματα. Θὰ χρησιμεύσωσιν οὕτως ὡς ὁδὸς πρὸς ζωὴν ἀνωτέραν.

Ὁ Ἰωσήφ Γιοῦμε ἔλεγεν ὅτι προετίμα νὰ ἔχῃ χαρακτῆρα εὐθυμον καὶ φαιδρὸν ἢ 250,000 φράγκων εἰσόδημα. Ὡς πρὸς τὴν πράξιν τὸ παρὸν εἶναι τὸ πᾶν. Ἀλλ' ὑπὸ τινα ἐποψὶν εἶναι προτιμότερον καὶ φρονιμώτερον νὰ ζῇ τις ἐν τῷ παρελθόντι καὶ τῷ μέλλοντι. Πολλὰ δυστυχήματα προῆλθον διότι ἐθυσιάσαμεν τὸ μέλλον διὰ τὸ παρὸν, τὴν εὐτυχίαν μελλόντων ἐτῶν δι' εὐχαριστήσιν μιᾶς μόνης στιγμῆς. Ἀναμφιβόλως προτιμότερον «ἓνα καὶ εἰς τὸ χέρι, παρὰ ἰο καὶ καρτέρι», ἀλλ' οὐδεὶς γνωρίζει τι προετοιμάζει δι' ἡμᾶς τὸ μέλλον· εὐτυχέστατοι δὲ μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων εἶναι ἐκεῖνοι «τῶν ὁποίων ἡ χαρὰ εἶναι

ἡ ἀνάμνησις τοῦ παρελθόντος, φιλοδοξία δὲ ὁ οὐρανός·¹⁾. Πολὺ ἐπωφελὲς εἶναι ἡ ἐπίμονος περὶ τοῦ μέλλοντος σκέψις· διότι ὁ ἄνθρωπος ἀρκεῖ μόνον νὰ ἐγκαταλείψῃ τὸ Πρόσκαιρον καὶ τὸ Φθαρτὸν, πρὸς ἃ οὐδὲν κοινὸν ἔχει ἡ ἀληθὴς ζωὴ, τότε δὲ ὁ Αἰώνιος καὶ πᾶσαι Αὐτοῦ αἱ δωρεαὶ θὰ κατέλθωσι καὶ θὰ μένωσιν ἐν αὐτῷ».

Ὁ ἄνθρωπος ὥφειλε πρὸ παντός, τολμῶ σχεδὸν νὰ τὸ εἶπω, νὰ εἶναι ἀνδρικός: νὰ ἔχῃ «τὴν ἐπιθυμίαν τῆς δράσεως, τὸν πόθον τῆς τόλμης»²⁾, διότι

«Αἱ ἀμφιβολαὶ εἶναι οἱ προδόται ἡμῶν· καὶ ἐνεκα τούτων στερούμεθα συνήθως ἀγαθοῦ τινος τῆς ἡμετέρας δυνάμεως, ὡς ἀραιουοῦσθιν ἀπ' ἡμῶν τὴν τόλμην τῆς πρὸς ἀτόκησιν ἐνεργείας»³⁾.

Τὸ θάρρος δὲν εἶναι μόνον ἀρετὴ· εἶναι μέρος οὐσιώδους τοῦ ἀνδρικοῦ χαρακτῆρος. Ἀληθὴς ἀνὴρ ἀνάγκη νὰ ἦναι ἀνδρεῖος, ὡς ἀληθὴς γυνὴ ὀφείλει νὰ ἦναι γλυκεία. Ἡ θρασύτης δὲν εἶναι ἀνδρία. Τὸ θάρρος δὲν εἶναι ἡ περιφρόνησις τοῦ κινδύνου, ἀλλ' ἡ μετ' εὐσταθείας κατὰ πρόσωπον παρατήρησις αὐτοῦ. Δὲν εἶναι ἀνδρία νὰ κινδυνεύῃ τις ἄνευ ἀνάγκης· ἀλλ' ὅταν ὁ κίνδυνος παραστῇ ἡ ἀνανδρία μεγαλοποιεῖ αὐτόν: ἀντοφθαλμῶν τις αὐτὸν ἡσύχως καὶ ἀνδρεῖως δύναται ἀσφαλέστερον παντός ἄλλου μέσου νὰ ἀπαλλαγῇ αὐτοῦ. Ἀπ' ἐναντίας ἡ ἐνώπιον ἐχθροῦ εἰς φυγὴν τροπὴ εἶναι τὸ βεβαιότερον μέσον τοῦ θανάτου, μάλιστα δὲ ἂν τις ὡς ὁ Ἀχιλλεὺς πανταχοῦ πλην τῆς πτέρνης, εἶναι ἄτρωτος.

Διὰ νὰ καταστῶσι τὰ ἀντικείμενα ἐντελῶς φοβερά, φαίνεται γενικῶς ὅτι τὸ σκότος εἶναι ἀναγκαῖον. Εὐθὺς ὡς ἐξετάσωμεν τὸ ἀκριβὲς μέγεθος τοῦ κινδύνου, εὐθὺς ὡς οἱ ὀφθαλμοὶ ἡμῶν συνειθίσωσιν εἰς αὐτόν, μέγα μέρος τοῦ τρόμου ἡμῶν διασκεδάζεται. Ἄς εἴρεθα πάντοτε ἡσυχοὶ ἀνδρικοὶ καὶ καρτερικοί.

Μὴ ἐλπίζετε πολλὰ. «Τὸ νὰ γνωρίζῃ τις νὰ ἐλπίζῃ ὀλίγα καὶ ἀφθόνως νὰ ἀπολαύῃ τῶν πάντων, λέγει ὁ Γκαίτε, εἶναι τὸ ἀληθὲς μυστήριον τῆς ζωῆς», μὴ ἐλπίζετε λοιπὸν πολλὰ καὶ ἔστε ὑπομονητικοί. Τὰ πάντα διορθοῦνται δι' ἐκεῖνον ὅστις γνωρίζει νὰ περιμένῃ. Λέγουσι δικαίως ὅτι αἱ

¹⁾ Κάμπελλ.

²⁾ Γκαίτε.

¹⁾ Ροῦσκιν.

²⁾ Σκόττ.

³⁾ Σαίξπηρος.

θλιβερώτεραι σκιαί τὰς ὁποίας ἀπαντῶμεν εἶναι ἐκεῖναι τὰς ὁποίας πλάττομεν ἡμεῖς αὐτοί. Εἶναι ἀδύνατον νὰ μὴ δοκιμάσωμεν θλίψεις «ἐν τῷ κόσμῳ θλίψιν ἔχετε», ἀλλὰ πρέπει νὰ μάθωμεν νὰ ὑποφέρωμεν αὐτὰς γενναίως. Ἐνθυμείσθε, λέγει ὁ Ῥίχτερ, κατὰ τὰς σιγμὰς τῶν σκοτεινοτέρων σας θλίψεων, τὰς λαμπροτέρας ὥρας τῆς εὐτυχίας».

«Μάθετε ἐπίσης ὅτι εἶναι θεῖον πρῶγμα ἡ ἀνδρική ἐν τοῖς δεινοῖς καρτερία».

Ἔχομεν ἄλλως τε πάντοτε τὴν παρήγορον γνῶσιν ὅτι

«Ὁ,τιδήποτε κἂν συμβῇ ὁ χρόνος καὶ αἱ περιστάσεις ὑφίστανται καὶ διατηροῦνται καὶ μετὰ τὰς θυελλωδεστέρας ἡμέρας»¹⁾.

«Μετὰ τὸν χειμῶνα ἔρχεται τὸ θέρος: μετὰ τὴν νύκτα ἐπανέρχεται ἡ ἡμέρα καὶ τὴν καταιγίδα διαδέχεται μεγάλη νηνερία»²⁾.

Ὅσον σκοτεινὴ καὶ ἂν φαίνεται ἡ ζωὴ ἡμῶν, ὡς ἐνθυμώμεθα ὅτι ὁ χρόνος θὰ μετριάσῃ καὶ τὰς βαθύτερας ἡμῶν λύπας. «Ἡ γλίψις δύναται νὰ διαρκέσῃ μίαν νύκτα, ἀλλὰ μετὰ τῆς πρωΐας ἔρχεται ἡ χαρά».

«Σιώπα, τεθλιμμένη καρδιά, καὶ παῖσόν σου τὰ παράπονα
Ὅπισθεν τῶν νεφῶν ὁ ἥλιος λάμπει ἀκόμη»
Ἡ τύχη σου εἶναι καὶ τύχη ὧλων»
Ἐκαστος βίος ἔχει ἀφρέκτως καὶ τὰς τροκυμώδεις τὸ ὥρας
Ὡς καὶ τινὰς κατηρεῖς καὶ σκοτεινὰς ἡμέρας»³⁾.

Ἄν συμβῇ τι τὸ ὁποῖον σὰς φαίνεται ὡς δυστύχημα, βεβαιώθητε ἀσφαλῶς πρὶν πιστεύσῃτε εἰς αὐτό. Ἡ πρώτη ἐντύπωσις συχνότατα ἀπατᾷ: δὲν ζῶμεν εἰς κόσμον ἐν ᾧ εἶναι φρόνιμον νὰ ἀπελπίζηται τις διὰ πράγματα μάταια. Δὲν γνωρίζομεν ποτε ἐκ τῶν προτέρων πρὶν δοκιμάσωμεν πᾶν ὅ,τι δυνάμεθα νὰ κατορθώσωμεν. Ἡ θλίψις καὶ ἡ δυστυχία εἶναι ἐνίοτε φίλοι μετρηφισμένοι. Ὁ Νέλσων κατῴρθωσε νὰ ἐπαρρηλῇ καὶ ἐξ αὐτοῦ ἀκόμη τοῦ βεβλαμμένου αὐτοῦ ὀφθαλμοῦ καθ' ἣν ἡμέραν ἐστρεψεν αὐτὸ πρὸς τὸ μέρος τοῦ συνθήματος τῆς ὑποχωρήσεως τὸ ὁποῖον δὲν ἤθελε νὰ ἴδῃ. «Υπάρχουσιν ἄνδρες, λέγει ὁ Σίρ Ε. Μ. Γράν Δούφρ τῶν ὁποίων δὲν θὰ ἠθέλομεν νὰ ζήσωμεν τὴν ζωὴν, ἀλλὰ τῶν ὁποίων φθοοῦμεν τὸν θάνατον».

Εἰς τὴν ἱστορίαν ἡ λαιμητόμος κατέστησεν ἀθάνατα τόσα ὀνόματα ὅσα καὶ ὁ θρόνος, καὶ ἂν πάσχομεν αἰτία τούτου εἶναι τὰ λάθη ἡμῶν ἢ τὸ καλὸν τοῦ πλησίον.

¹⁾ Σαίξπηρος.

²⁾ «Μήμησις».

³⁾ Λογκφέλφ.

«Ὁ φρόνιμος δὲν κάθεται ὀδυρόμενος καὶ θρηνολογῶν αὐτὸν, ἀλλ' εὐθέως ἐπιλαμβάνεται τοῦ ἔργου διὰ νὰ ἐπανορθώσῃ τὸ κακόν»¹⁾.

Ἀποῦ ἐπιτρέπεται νὰ ἀπολαμβάνῃ τις πληρέστατα καὶ μετ'εὐγνώμονος καρδίας ὅλας τὰς ἀναριθμήτους τῆς ζωῆς εὐεργεσίας δὲν πρέπει νὰ θεωρῶμεν τὰς θλίψεις καὶ τὰ βάσανα ἡμῶν ὡς ἄμικτα κακά. Οὐδεὶς θὰ δύναται βεβαίως νὰ θεωρῇ αὐτὸν ἐν κυλλιτέρᾳ καταστάσει ἔνεκα σταθερᾶς καὶ διαρκοῦς ἐπιτυχίας: καὶ ἂν παραδεχθῶμεν ὅτι ἡ ἐπιτυχία αὕτη δὲν θὰ διέφθειρε τὸν χαρακτήρα, θὰ ἐξενεύριζεν ὅμως καὶ θὰ ἐξησθένιζεν αὐτὸν ἐπὶ τέλους. Διὰ μόνης τῆς ὑπερπηδήσεως ὧλων τῶν δυσχερειῶν τῆς ἀντιστάσεως καὶ ὧλων τῶν πειρασμῶν, διακαθαίρεται, ἐνδυναμοῦται καὶ ὑψοῦται ὁ χαρακτήρ. «Ἐπειδὴ εὐρισκόμεθα ἀπέναντι καὶ ὀδεύομεν πρὸς τὴν Αἰωνιότητα, πρέπει νὰ βαδίζωμεν πρὸς αὐτὴν εὐγενῶς»¹⁾.

Ὅσα σδήποτε ἡδονὰς καὶ ἂν ἀπολαμβάνωμεν ἐκ τῶν θωπειῶν τῆς γλυκειᾶς τοῦ Ζεφύρου αὔρας καὶ τοῦ θερινοῦ ἡλίου, δὲν πρέπει νὰ λησμονῶμεν ὅτι ἡ Φύσις, μέγα μέρος τῆς ὠραιότητος καὶ τῆς μεγαλοπρεπείας αὐτῆς, ὀφείλει εἰς τὴν χιόνα καὶ τὰς καταιγίδας τοῦ χειμῶνος.

Αἱ δυστυχίαι ὁμοιάζουσι πρὸς ἄνεμον σφοδρὸν ἀλλὰ ρωστικὸν καὶ τονικόν. Εἶναι ἀναγκαῖαι πρὸς ἀνάπτυξιν τοῦ χαρακτῆρος.

Τί φαντάζεσθαι λοιπὸν, λέγει ὁ Ἐπίκτητος, ὅτι θὰ ἐγίνετο ὁ Ἡρακλῆς ἂν δὲν ὑπῆρχεν ὁ διάσημος λέων καὶ ἡ Ὑδρα καὶ ἡ ἔλαφος καὶ ὁ ἀγριόχοιρος καὶ πάντες οἱ ἄδικοι ἐκεῖνοι καὶ σκληροὶ ἄνθρωποι τοὺς ὁποίους ἐξεδιώξεν καὶ ἐξ ὧν ἐκαθήρεϊ τὴν γῆν; Τί ἤθελε γίνεαι ἂν οὐδὲν τούτων ὑπῆρχεν; Εἶναι πρόδηλον ὅτι ἤθελε περιτλιχθῇ ἐντὸς τοῦ μανδύου του καὶ ἀποκοιμηθῇ ἐν αὐτῷ. Πρῶτον λοιπὸν καὶ κύριον οὔτε τὸ ὄνομα Ἡρακλῆς θὰ ὑπῆρχεν ἂν ἐν τῇ μαλθακότητι καὶ ἡσυχίᾳ ἐκοιμᾶτο καθ' ὧλων αὐτοῦ τὸν βίον, καὶ ἂν δὲ ὑπῆρχε πρὸς τί θὰ ἐχρησίμευον αὐτῷ οἱ βραχίονες καὶ ἡ ὀλὴ αὐτοῦ δύναμις, ἡ ὑπομονὴ καὶ ἡ ἀνδρία του; ἄνευ τῶν περιστάσεων ἐκείνων καὶ τῶν εὐκαιριῶν τῶν παροξυνασῶν καὶ γυμνασασῶν αὐτόν;»

Ὅτε ὁ Σωκράτης κατεδικασθῇ, ὁ Ἀπολλόδωρος παρεπονείτο διότι κατεδικάσθη ἀδίκως. «Ἡθέλατε λοιπὸν, εἶπε, προτιμήσει

¹⁾ Σαίξπηρος.

¹⁾ Γκαϊκέ.

ὁ φιλόσοφος νὰ κατεδικαζόμην δικάως;»

«Τοῦτο γὰρ λέγει καὶ ὁ ἅγιος Πέτρος, τοῦτο χάρις, εἰ διὰ συνείδησιν Θεοῦ ὑποφέρει τις λύπας πάσχω ἀδίκως. Ποῖον γὰρ κλέος εἰ ἀμαρτάνοντες καὶ κολαριζόμενοι ὑπομενεῖτε; ἀλλ' εἰ ἀγαθοποιούντες καὶ πασχόντες ὑπομενεῖτε, τοῦτο χάρις παρὰ Θεοῦ».

Κατ' ἐπίμονον ἀπαίτησιν πολλῶν φίλων δημοσιεύομεν τὸν κατὰ τὴν 30 Ἰανουαρίου, ἑορτὴν τῶν 3 Ἱεραρχῶν ἐκφωνηθέντα λόγον ἡμῶν.

Τιμιάτατοι Ἱερεῖς, Σεβαστὴ Ἐφορεία καὶ Δημογεροντία!

Θεοσεβεῖς καὶ Φιλόμουσοι Κύριοι καὶ Κυρίαί!

Ὁμοῦ δίκαιον τρεῖς σέβειν Ἐωσφόρους
Φῶς τρισολαμπές πηγάσαντες ἐν βίῳ.
Κοινὸν τὸν ὕμνον προσφέρειν πάντας θέμεις
Τοῖς ἐκχέαςί πάσι κοινήν τὴν χάριν
Ἐαρ χελιδὼν οὐ καθίστησι μία
Αἱ τρεῖς ἀηδόνες δὲ τῶν ψυχῶν ἔαρ.

Φαῖδροι φαδρῶς τὴν φαδρὰν τῶν 3 ὑπερλάμπρων τῆς Ἐκκλησίας Χριστοῦ φωστήρων καὶ τῆς Μεγάλης Τριάδος ποιμένων ἑορτὴν τελούντες σήμερον, καθῆκον ἡμῶν θεωροῦμεν νὰ εὐχαριστήσωμεν καὶ πάλιν ἐκ νέου ἐν εἰλικρινείᾳ καὶ ἀφελότητι καρδίας τὸν Πάνσοφον τῶν ἀπάντων Ἰδρυτὴν καὶ Προνοητὴν, Ὅστις κατόπιν τοσοῦτων σφοδρὰ κατ' ἡμῶν πνευσσῶν θυελλῶν, συνήγαγεν ἡμᾶς αὖθις ὡς εἰς λιμένα ἐπὶ τὸ αὐτὸ, καὶ κατηξίωσεν ὅπως ἐν ἐνὶ στόματι καὶ μιᾷ καρδίᾳ, θαυμάζοντες τὴν δύναμιν καὶ τὴν σοφίαν, τὸ ἔλεος καὶ τὴν εὐσπλαγχνίαν Αὐτοῦ ἐν τοῖς Ἀγίοις Αὐτοῦ, καὶ μνημονεύοντες τῶν κατὰ καιροὺς διανοητικῶς, ὑλικῶς ἢ καὶ συναμφοτέρως ὑπὲρ τοῦ ἐνταῦθα Ἑλληνικοῦ μεριμνησάντων, δρασάντων καὶ ἀγωνισθέντων Ἀρχιερέων, Ἱερέων, Δημογερόντων, Ἐφόρων, λογίων, βοηθῶν, προστατῶν, διδασκάλων καὶ πολιτῶν ἀνδρῶν τε καὶ γυναικῶν, καὶ πάσης τάξεως καὶ ἐπαγγέλματος, εὐγενῶν καὶ μεγαθύμων, Δωρητῶν καὶ εὐεργετῶν, τῶν ὁποίων ἀνάγραφτον ἐπὶ τοῦ πίνατος τούτου ἡ εὐγνωμοσύνη διατηρεῖ τὸ ὄνομα, ὅπως, λέγω, δυνηθῶμεν καὶ ἡμεῖς κατὰ τὸ δυνατόν, νὰ μιμηθῶμεν τὴν ἀγαθὴν προαίρεσιν τῶν ἀειμνήστων ἐκείνων πατριωτῶν, τῶν αἰωνίας μνήμης φιλαδέλφων ἐκείνων καὶ εὐγενῶν καρδιῶν, καὶ ἀγωνισθῶμεν ὅπως ἀναδειχθῶμεν ἐφάμιλλοι κατὰ τὴν ἐσωτάτην διάθεσιν, καὶ ὅμοιοι κατὰ τὴν ἔξω δρᾶσιν πρὸς ἐκείνους, καὶ οὕτως ἀξίως ἐορτάσωμεν καὶ κροτήσω-

μεν μετὰ συμπάσης τῆς ἀπανταχοῦ γῆς δημοκρατίας τῶν γραμμάτων, τὴν νοερὰν ταύτην τῶν 3 Οἰκουμενικῶν ἡμῶν Διδασκάλων πανήγυριν.—Ἐπειδὴ ὅμως διὰ νὰ φθάσωμεν καὶ ἡμεῖς εἰς τὸ σημεῖον ἐκεῖνο τῆς μιμήσεως εἶναι ἀνάγκη νὰ διαπτύζωμεν τὸ νοερὸν μέρος τῆς οὐσίας καὶ τῆς ἐπιγείου ἡμῶν συστάσεως, τὸν ἐσώτατον αὐλὸν τοῦ σώματος κυβερνήτην, τὸ τριμερὲς τῆς ψυχῆς, διὰ τῶν φῶτων τῆς ἀληθοῦς παιδείας, τῆς διανοητικῆς ἀναπτύξεως, διὰ τῆς εὐσεβείας καὶ τῶν γραμμάτων διὰ τῆς καλλιέργειας τοῦ νοῦ, δι' ὧν μεγάλοι ἤρθσαν καὶ ἔρνει ἴσοι, ὅπερ οὐ θάλλος Θεοῦ, οὐδ' ὄμβρος, οὐδὲ πνευμάτων οὐδὲν κλονεῖ· 1) εἰς ὕψος παγκοσμίου καὶ αἰωνίου φήμης, οἱ 3 ἀδαμάντινοι καὶ χρυκέντεροι τοῦ Πνεύματος ἁριστεῖς, καὶ ἔξοχοι τῆς καθόλου ἀνθρωπότητος εὐεργέται ἀνέδραμον, διὰ τοῦτο χαρίσατέ μοι, παρακαλῶ, πρὸς διαζωγράφησιν μικρᾶς γωνίας τῆς καλλιέργειας τοῦ νοῦ, εὐμενὴ τὴν προσοχήν Σας.

* * *

Ὁ ἀκαλλιέργητος νοῦς, Μουσοφιλεῖς ἀκροαταί, κατὰ τὸν Ε. Χάους, ὁμοιάζει πρὸς τὴν χέρσον καὶ ἡμελημένην γῆν, ἥτις δὲν δύναται νὰ παραγάγῃ ἄλλο τι εἰμὴ ἀκάνθας καὶ τριβόλους καὶ χόρτα ἄγρια καὶ ἐπιδολαβή· ἐν ᾧ ἀπεναντίας τὸν κεκαλλιέργημένον νοῦν δυνάμεθα εὐστοχώτατα νὰ παραβάλωμεν πρὸς τὸν ὠραῖον ἐκείνον καὶ καλῶς περιπεποίημένον κῆπον, ἐν ᾧ ἕκαστον καλὸν δένδρον ἀναπτύσσεται καὶ αὐξάνει, παράγον ἐτησίως τοὺς ὠραίους αὐτοῦ καρποὺς ἐν ἀφρονίᾳ.

Διὰ τὸν ἀπαιδευτὸν ἄνθρωπον πάντα τὰ περὶ αὐτὸν εἶναι σύγχυσις καὶ κυκεών, καὶ ὅσον οὗτος προσπαθεῖ νὰ εἰσδύσῃ εἰς τὴν γνῶσιν τῶν περικυκλούντων αὐτὸν, τοσοῦτω μᾶλλον περιπλέκεται εἰς τὸν λαθῦρινθον τῶν ἀνθρωπίνων σχέσεων καὶ πραγμάτων. διὰ τὸν ἔχοντα ὅμως παιδείαν (δηλ. ἀληθῆ καὶ ἀξίαν τοῦ ὀνόματος αὐτῆς) συμβαίνει ὅλως τὸ ἐναντίον· διότι δι' αὐτὸν, ὡς κατέχοντα τὸν λύχνον τοῦ πνεύματος τὸν διασαφηνίζοντα καὶ ἐξηγούντα τὰ πάντα, πᾶσα σχέσις φαίνεται εὐκρινὴς καὶ ὁμαλὴ· καθαρὰ καὶ λεία.

Μεγάλῃ τφόντι δόξα τοῦ ἀνθρώπου, διότι ἐπλασεν αὐτὸν ὁ Ποιητὴς δυνατόν νὰ προκόπῃ ἀπείρως ἐν τῇ μαθήσει, τῇ ἀρετῇ καὶ τῇ εὐδαιμονίᾳ καὶ νὰ ἔχῃ τὸ μέγιστον τοῦτο προνόμιον, νὰ ἀπολαμβάνῃ δηλαδὴ μετὰ πολλῆς ἀφθονίας τὰ μέσα τῆς τοιαύτης προόδου.—Μεταξὺ τῶν πολλῶν καὶ ποικίλων τούτων μέσων εἰς τὰ βιβλία δύναται τις νὰ εὕρῃ ἀνεξάντλητόν τινα ἀληθῶς πηγὴν. — Τὰ

βιβλία εἶναι ἀναμφιβόλως οἱ πρῶτοι ἡμῶν διδάσκαλοι, καὶ συντελοῦσι περισσότερον ἵτως αἰς τὴν μόρφωσιν τῆς λογικῆς ἡμῶν καὶ ἠθικῆς δυνάμεως, παρὰ οἷονδῆποτε ἄλλο μέσον· ἐπειδὴ ὅμως ταῦτα εἶναι πολλῶν καὶ διαφόρων χαρακτήρων, τινὰ μὲν καλὸν, ἄλλα ἀδιάφορα, καὶ ἕτερα ὀλέθρια, ἀνάγκη πᾶσα νὰ ἐκλέγηται αὐτὰ καλῶς καὶ νὰ τὰ ἀναγινώσκῃ μετὰ τῆς ἀπαιτουμένης προσοχῆς καὶ μάλιστα ὅταν εὐρίσκηται τις εἰς ἐκείνην τὴν τρυφὴν ἡλικίαν, κατὰ τὴν ὁποίαν αἱ λογικαὶ καὶ ἠθικαὶ ἔξεις εὐρίσκονται ἐν τῇ ἀρχῇ τῆς μορφώσεως αὐτῶν.—Δύναται τις νὰ διαφθαρῇ ἐκ τῆς ἀναγνώσεως ἐν ὅς μόνον τῷ, ὅταν τὸ βιβλίον εἴη διειστραμμένον καὶ ἀνθήκον· διότι οἱ συγγραφεῖς μετὰ τῶν ὁποίων ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον συναναστρεφόμεθα ταχέως ἐντυπῶσιν εἰς τὸ πνεῦμα ἡμῶν τὴν εἰκόνα ἑαυτῶν καὶ τὸν χαρακτήρα. Ἰσχυρῶς ἐλκύοντες τὸ πνεῦμα ἡμῶν πρὸς ἑαυτούς, διαμορφῶσι καὶ χρωματίζουσι κατὰ τὸ ποῖον αὐτῶν καὶ τὸν τρόπον τοῦ συλλογίζεσθαι, καὶ τὴν αἰσθητικὴν δύναμιν, καὶ τὰ κοινωνικὰ καὶ ἠθικὰ φρονήματα καὶ ὅλον ὁλόκληρον ἐν γένει τὸν χαρακτήρα ἡμῶν.—Ἐὰν λοιπὸν ὀρθῶς ἐκλέγωμεν καὶ σπουδάζωμεν αὐτὰ προσεκτικῶς, δύνανται νὰ φωτίσωσι τὸ λογικόν, νὰ μορφώσωσι τὴν καρδίαν καὶ νὰ οἰκοδομήσωσι τὸν χαρακτήρα ἡμῶν ἐπὶ τῆς ἀληθοῦς βάσεως τῆς ἀρετῆς καὶ τῆς εὐδικρινείας.—Τοῦναντίον δὲ ἡ κακὴ αὐτῶν ἐκλογὴ ἀδυνατίζει τὴν λογικὴν ἡμῶν δύναμιν, διαστρέφει τὴν κρίσιν, φθείρει τὰς ἠθικὰς ἀρχὰς καὶ καταστρέφει τὴν εὐτυχίαν καὶ εὐδαιμονίαν ἡμῶν.—Πρέπει λοιπὸν νὰ ἐντυπώσωμεν εἰς τὸ πνεῦμα ἡμῶν βαθέως καὶ στερεῶς τὸ ἑξῆς ἀξιῶμα: «Πρόσεχε τί ἀναγινώσκεις!»

Τὰ κυριώτερα ἀντικείμενα τὰ ὁποῖα πρέπει νὰ ἔχωμεν πρὸ ὀφθαλμῶν ἀναγινώσκοντες εἶναι α') νὰ ἀποκτήσωμεν χρήσιμους γνώσεις, φωτίζοντες τὸ λογικὸν ἡμῶν διὰ τῆς ἀληθοῦς μαθήσεως· β') νὰ τελειοποιῶμεν τὴν κριτικὴν ἡμῶν δύναμιν διὰ νὰ κρίνῃ ὀρθῶς ἐν τῇ πορείᾳ τῶν ἐνεργειῶν αὐτῆς· γ') νὰ μορφώμεν ἠθικοὺς τρόπους ὥστε νὰ ἐκπληρώμεν ἐντίμως καὶ ὠφελίμως τὰ καθήκοντα τῆς ζωῆς ἡμῶν· δ) νὰ προετοιμάσωμεν ἡμᾶς αὐτοὺς διὰ τὸ στάδιον τοῦ βίου καὶ διὰ τὴν αἰωνίαν μακαριότητα. Συμφώνως λοιπὸν πρὸς τὴν ἀρχὴν ταύτην δεόν νὰ μελετῶμεν τὴν Ἱστορίαν καὶ ἰδίως τὴν Ἱστορίαν τοῦ ἔθνους ἡμῶν.

Ἡ Ἱστορία εἶναι τὸ κάτοπτρον τοῦ κόσμου διότι ἐν αὐτῇ καθορῶμεν τὴν ἀρχὴν καὶ τὴν πρόδον τῆς Κοινωνίας, καὶ τὴν ὑψωσιν καὶ ταπείνωσιν τῶν αὐτοκρατοριῶν. Ἐν αὐτῇ σπουδάζομεν τὰ συστήματα, τοὺς νόμους, τὰ ἥθη καὶ τὰς συνηθείας τῶν διαφόρων ἐθνῶν, ἐξιχνιάζοντες τὴν πορείαν αὐτῶν καὶ ἀτενίζοντες εἰς τὴν πρόδον τῆς ἀθροῦς μὲν ἀλλὰ μεγάλης ἐκείνης παλιρροίας, ἥ

τις ἀκατασχέτως «φέρει τοὺς ἀνθρώπους μετὰ τῶν πράξεων αὐτῶν εἰς τὸν κόλπον τῆς λήθης.» — Ἐν αὐτῇ βλέπομεν, διὰ τῶν ζωηροτάτων εἰκονιζομένων χρωμάτων, τὰς κατὰ διαδοχὴν γενεὰς τοῦ γένους ἡμῶν, πῶς δηλ. ἐγεννήθησαν, ἤκμασαν ἐν τῷ μεγάλῳ τοῦτῳ τῆς ζωῆς θεάτρῳ, καὶ παρήλθον ἐν ῥιπῇ ὀφθαλμοῦ διαδοχικῶς. Σκηναὶ τοιαῦται τῆς ἀληθοῦς ἱστορίας εἶναι πλήρεις τερπνοτάτων καὶ ὠφελιμωτάτων μαθημάτων, καὶ μάλιστα ὅταν πραγματεύονται περὶ τῆς ἰδίας ἡμῶν πατρίδος, τῆς ὁποίας τὴν Ἱστορίαν ἀφεύκτως ἕκαστος ὀφείλει νὰ γνωρίξῃ κατὰ τὸ δυνατόν.

Μετὰ τὴν Ἱστορίαν ἕτερον ἀναγκαῖον μάθημα εἶναι ἡ Βιογραφία. Τὸ εἶδος τοῦτο τῆς ἀναγνώσεως δύναται νὰ ἐφαρμοσθῇ ἐπὶ πάσης ἀναπτύξεως πνευμάτων, διότι ἡ Βιογραφία, ἐκτὸς τοῦ ὅτι θέλγει, τέρπουσα τὴν αἰσθητικότητα τοῦ ἀνθρώπου, ἐφελκύνουσα καὶ αὐτῶν ἐπὶ τῶν φύσει περιέργων καὶ ἀμαθῶν τὴν προσοχήν, παρέχει πρὸς τοῦτοις καὶ μαθήματα σοφίας καὶ φρονήσεως, καὶ δι' αὐτοὺς τοὺς σοφωτέρους τῶν ἀνθρώπων.

Αὕτη εἰσάγει ἡμᾶς εἰς τὴν κοινωνίαν τῶν πεπαιδευμένων καὶ σοφῶν ἀνδρῶν, μεθ' ὧν συναναφύρομεν, μιμούμεθα ὅλα τὰ ἔχνη καὶ τοὺς τρόπους. Ἐν ταῖς Βιογραφίαις ἀκούομεν τὰς συνδιαλέξεις αὐτῶν· βλέπομεν τὴν ἀκαταπόνητον αὐτῶν ἐνέργειαν καὶ παρακολουθοῦμεν τὰ βήματα δι' ὧν ἀπέκτησαν τὸ σαύτην εἰς τὸν κόσμον ὑπεροχὴν, ὑψωθέντες εἰς τὸν κορυφῶνα τῆς τιμῆς καὶ τῆς δόξης. Ἡ τοιαύτη λοιπὸν σπουδὴ παράγει ἐν ἡμῖν λαμπρὰ ἀποτελέσματα· διότι συναναστρεφόμενοι μετ' ἀνδρῶν τοιοῦτου χαρακτήρος ἀποκτῶμεν ἀνεκτίμητος παρομοίαν τινὰ μόρφωσιν καὶ δύναμιν πνευματικὴν, ἣτις ὑποῖ ἡμᾶς πρὸς πᾶν βάσιμον καὶ στερεόν, καὶ ἐμπυχοῖ πρὸς ἀγάπην πάσης εὐγενοῦς καὶ μεγαουργοῦ δράσεως.

Μετὰ τὴν Βιογραφίαν ἔρχονται οἱ συγγραφεῖς, οἵτινες ἀναπτύσσουσι τὰς φυσικὰς ἐπιστήμας, καὶ τὴν πρακτικὴν τοῦ βίου τέχνην. Οὗτοι διδάσκουσιν ἡμᾶς νὰ ἀναγινώσκωμεν καὶ νὰ ἐννοῶμεν τὴν ὑψηλὴν βίβλον τῆς δημιουργίας, καὶ τῆς κατασκευῆς τῆς φύσεως. Αὐτοὶ ἀναπτύσσουσιν ἐν ἡμῖν τὴν ὠραιότητα, τὴν τάξιν καὶ τὴν ἀρμονίαν τὰ ὁποῖα χαρακτηρίζουσι τὰ θαυμάσια ἔργα τοῦ Θεοῦ. Ἐν ᾧ δὲ ἀφ' ἐνὸς διὰ τῆς σπουδῆς τῶν ἐξόχων τούτων ἔργων ἐνισχύεται ἡ διάνοια, μορφοῦται ἡ καρδία, εὐρύνονται οἱ ὀρίζοντες τοῦ πνεύματος ἡμῶν, καὶ πολλαπλασιάζονται αἱ πηγαὶ τῆς εὐχαριστήσεως τοῦ ἀνθρώπου, ταυτοχρόνως ὑψοῦται καὶ ἡ ψυχὴ ἡμῶν πρὸς θεωρίαν τοῦ μεγάλου ὄντος, δι' οὗ ἐδημιουργήθησαν καὶ κυβερνῶνται τὰ πάντα.—Τίς τῶντι ἀτενίζων πρὸς τὴν ἐπὶ τῆς γῆς εἰκόνα τῶν τελειότητων αὐτοῦ, ἢ σπουδάζων

τὴν βαθεῖαν σοφίαν τῆς δόξης καὶ μεγαλειότητος, αἵτινες εἰκονίζονται ἄνω ἐν τῷ οὐρανῷ, τίς δὲν δὴ ἀνακράζει μετὰ τοῦ Προφωτάνακτος Διδιδ «Ὡς ἐμεγαλύνθη τὰ ἔργα Σου Κύριε· πάντα ἐν σοφίᾳ ἐποίησας· ἐπληρώθη ἡ γῆ τῆς κτίσεώς σου· αὕτη ἡ θάλασσα ἡ μεγάλη καὶ εὐρύχωρος;» Σπουδαία ὡσαύτως εἶναι τέταρτον ἡ ὠφέλεια καὶ ἐκείνων τῶν συγγραφέων, οἵτινες γνωρίζουσιν ἡμῖν τὸ πνεῦμα καὶ τὴν καρδίαν ἡμῶν, διότι οὗτοι ἀναλύοντες δὴ τῆς φιλοσοφίας τὰς συνθέσεις καὶ περιπλοκάς τῶν ἀντικειμένων, τῶν σχέσεων ἢ συντιθέντες τὰ κατ' ἐν καὶ ἀναλελυμένα αὐτῶν στοιχεῖα σαφηνίζουν τὰς ἀποκρύφους αἰτίας τῶν ἀποτελεσμάτων αὐτῶν· ἀναπτύσσουσι τὰς ἀρχὰς τῆς ἠθικῆς πολιτικῆς ἐπιστήμης· ἐξηγουσὶ τὰ καθήκοντα ἅτινα ἔχομεν πρὸς τὸν πλησίον καὶ τοὺς ὁμοεθνεῖς ἡμῶν ἀνθρώπους, τὰ πρὸς τὴν κοινωνίαν καὶ τὰ πρὸς τὸν Θεόν.

Ἡ φιλοσοφία αὕτη διδάσκει ἡμᾶς τὴν φύσιν, τὸ μεγαλεῖον καὶ τὸν σκοπὸν τῆς ὑπάρξεως ἡμῶν, διδοῦσα ἡμῖν τοιοῦτοτρόπως νῆξιν νὰ ὑψώμεν τὰς θεωρίας καὶ ἐλπίδας ἡμῶν, ἀμυλλώμενοι ἐν τῇ ἐρευνῇ τῆς ἀληθοῦς δόξης καὶ εὐδαιμονίας, τῆς ἀρμοζούσης εἰς ὄντα λογικὰ καὶ ἀθάνατα.

Πᾶν λοιπὸν τοιοῦτο βιβλίον εἶναι βεβαίως μεγάλης ἀξίας, διότι παιδεύουσι τὰ βαρύτερα ἡμῶν συμφέροντα καὶ διὰ τοῦτο πρέπει νὰ προτιμῶμεν αὐτὰ πάντοτε ἐν ταῖς μελέτῃ ἡμῶν.

Τὴν ιδέαν ταύτην δυνάμεθα νὰ ἐφαρμόσωμεν ἐξαίρετως εἰς τὴν Ἀγίαν Γραφήν. — Τοῦτο εἶναι ἀληθῶς τὸ κατ' ἐξοχὴν βιβλίον ὅπερ διαδοχικῶς διέσωσε τὸ ἀνθρώπινον γένος ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων. Αὕτη εἶναι ὁ ἐκλεκτός σύντροφος καὶ φίλος τῶν Πατριαρχῶν, τῶν Προφητῶν, τῶν Ἀποστόλων, καὶ πάντων τῶν σοφωτέρων καὶ σπουδαιοτέρων ἀνθρώπων, οἵτινες ἤκρασαν ποτε ἐπὶ τῆς γῆς. — Αὕτη διδάσκει ἡμᾶς τὸν χαρακτήρα καὶ τὴν θέλησιν τοῦ Ὑψίστου Θεοῦ καὶ ὑπερτίτου Κριτοῦ, ὅστις ἀπεκάλυψε διὰ τοῦ Λυτρωτοῦ τὴν σωτηρίαν τοῦ ἁμαρτωλοῦ κόσμου, καὶ ἔδειξε τὸ τελικὸν συμπέρασμα τῆς δημιουργίας. Αὕτη ἡ Ἀγία Βίβλος ἀπεστάλη ὑπὸ τοῦ Θεοῦ διὰ νὰ διδάξῃ ἡμᾶς τὴν οὐσίαν, τὰ χρέη, καὶ τὰς ἐλπίδας ἡμῶν. Αὕτη παρέχει ἡμῖν τὴν οὐσιωδέστεραν καὶ σπουδαιοτάτην πρὸς ἀνάγνωσιν ὕλην—ταύτην λοιπὸν πρέπει νὰ ἔχωμεν ὡς τὴν μόνην βοήθειαν καὶ παρηγορίαν εἰς πᾶσαν δεινὴν καθὼς καὶ εὐτυχὴ ἡμῶν περίστασιν.

Εἰς ἐκ τῶν μάλλον πεπαιδευμένων καὶ σοφῶν ἀνδρῶν, Δικαστῆς τοῦ ἀνωτάτου Δικαστηρίου, λαλῶν περὶ τῆς Ἀγίας Γραφῆς, εἶπε τάδε:

«Εμελέτησα τακτικῶς καὶ ἀκριβῶς τὰς Ἀγίας Γραφὰς καὶ φρονῶ ὅτι ἡ βίβλος αὕτη, ἀνεξαρτήτως τῆς θείας αὐτῆς καταγωγῆς, ἐμπεριέ-

χει περισσότερὰν ἠθικὴν, ἀξιολογωτέραν ἱστορίαν καὶ ὠραιότεραν μέθοδον εὐγλωττίας, ἀπὸ ὅτι δύναται τις νὰ εὕρῃ εἰς ὅλα τὰ ἄλλα βιβλία, εἰς οἷανδὴποτε γλώσσαν καὶ ἂν εἶναι γεγραμμένα». Ἡ ὑψηλὴ καὶ ἀνέκφραστος αὕτη ἀξία τῆς τοιαύτης λογικῆς τῆς διανοίας καλλιέργειας ἀναγκάζει ἡμᾶς νὰ γυμναζώμεθα ὅσον τὸ δυνατόν περισσότερον εἰς τὴν τοιαύτην ἀνάγνωσιν, μελέτην καὶ παιδείαν. Διότι τί εἶναι ἐκεῖνο τὸ ὅποιον ἐκ πρώτης ὄψεως διακρίνει τὸν ἀνθρώπον ἀπὸ τὰ ἄλογα ζῷα; Ἡ παιδεία. Τί τὸ χαρακτηρίζων τὴν μεγαλύτεραν διφορὰν μεταξὺ τῶν πεφωτισμένων καὶ βαρβάδων ἐθνῶν; Ἡ παιδεία. Τί ἀποτελεῖ τὴν πρωτίστην διαφορὰν μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων, οἵτινες εὐρίσκονται εἰς μίαν καὶ τὴν αὐτὴν συναναστροφὴν; Καὶ πάλιν ἡ Παιδεία. Ποῦ εὗρεν ὁ τραυλὸς καὶ ἀχαρὶς ἐν τῷ σχηματισμῷ τῆς ἀπαγγελίας Δημοσθένης, τὴν δύναμιν, δι' ἧς ἐξέπληξε ἐντὸς ὀλίγου τοὺς Ἀθηναίους, ἦγε δὲ καὶ ἔφερεν οὐ μόνον τὴν Ἑλλάδα, ἀλλὰ καὶ τὴν Μακεδονίαν μακρόθεν διὰ μόνης τῆς δυνάμεως τῶν λόγων αὐτοῦ· ἐν τῇ Παιδεῖα. Ἐν τῇ ἀκαταπαύστῳ μελέτῃ καὶ ἐξασκήσει. Πῶς ὁ δειλὸς ἐκ γενετῆς αὐτοκράτωρ τῆς Ρωσίας Πέτρος ὁ μέγας, πῶς ἔμαθεν ἐπιστήμης καὶ τέχνης, περιηγούμενος ἀγνώριστος εἰς ξένους τόπους ὡς ἐργάτης καὶ μαθητής, ἀνεδείχθη δ' ὕστερον τολμηρὸς εἰς τὰς ἐπιχειρήσεις καθὼς καὶ ἥρως ἀκατάπληκτος ἐν τοῖς πολέμοις; Διὰ τοῦ ἀκαμάτου αὐτοῦ ζήλου, διὰ τῆς ἐπιμελείας, διὰ τῆς Παιδείας! Τί ὑψωσε τὸν Φραγκλίνον ἀπὸ τῆς ταπεινῆς ἐκείνης θέσεως τῆς τυπογραφικῆς τεχνομαθείας εἰς τὰς πρώτας τιμὰς τῆς πατρίδος αὐτοῦ; Ἡ Παιδεία. Δι' αὐτὴν ὁ Ἀνάχαρσις ἔρχεται εἰς τὰς Ἀθήνας ἐκ τῆς Σκυθίας· ὁ Εὐκλείδης ὁδοιπορεῖ κατ' ἐκάστην ἐν σχήματι γυναικὸς ἐξ ἐχθρικῆς πόλεως τῶν Μεγάρων ὅπως ἀκούσῃ τὸν Σωκράτη. Κλεάνθης, ὁ ἐπικληθεὶς φρεάντης, ἀναβαίνει ἐκ τοῦ Πειραιῶς εἰς Ἀθήνας· ὁ Δημοκρίτος, (καθὼς καὶ ὁ Πυθαγόρας) ἀχωρεῖ εἰς τὴν Χαλδαίαν διὰ τὴν ἀστρονομίαν, καὶ εἰς τὴν Αἴγυπτον διὰ τὴν γεωμετρίαν.

Ἀλλὰ πρὸς τί νὰ ἀπαριθμῶμεν τοὺς ἄλλους; Αὐτὸς ὁ Βασίλειος καὶ ὁ Γρηγόριος μακρὰν στέλλονται ἀποδημίαν καὶ μεταξὺ τόσον ἀνώμαλῶν τῶν Ἑθνικῶν ἔρχονται εἰς τὰς κλεινὰς Ἀθήνας ἵνα ποτισθῶσι τὰ ζεῖδωρα τῆς Παιδείας νάματα, ἅτινα ὁ Χρυσόστομος ἐν ταῖς Συρίαις Ἀθήναις, τῇ Ἀντιοχείᾳ εἰς τοὺς πόδας τοῦ μεγάλου σοφιστοῦ Λιβανίου καὶ τοῦ φιλοσόφου Ἀνδραγαθίου ἀνεξήτει καὶ ἐθεράπευε. Δι' αὐτῆς καὶ οἱ γενναῖοι οὗτοι τοῦ Παμβασιλέως Χριστοῦ στρατάρχαι ἠδυνήθησαν νὰ ἐκπλήξωσι τοὺς αἰῶνας, συνενώσαντες χριστιανικὴν μὀρφωσιν μεθ' ἑλληνικῆς παιδείας, καὶ ἐν ἔργοις ἐκδηλώσαντες τὴν γενναίαν

αὐτῶν καὶ δραστήριον ἀγάπην καὶ φιλαδελφίαν, ἣν διὰ τε τοῦ λόγου καὶ τῶν πολυτίμων αὐτῶν συγγραμμάτων ἐκήρυξαν καὶ κηρύττουσι διωλύγιον.

* * *

Ταύτην τὴν ἐν ἔργοις ἐκδηλουμένην χρίστια νικὴν καὶ ἔμπρακτον ἀγάπην καὶ φιλαδελφίαν ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν μένουσαν, ζῶσαν καὶ ἔμψυχον ἔχοντες καὶ οἱ φιλόανθρωποι καὶ φιλογενεῖς ἀδελφοὶ ἡμῶν, ὧν πρὸ μικροῦ ἐμνημονεύσαμεν, ἀδράς καὶ ἀφειδεῖς χρημάτων συνεισφοράς καὶ δωρεάς προσήνεγκον ὑπὲρ τοῦ κατάρτισμου τῶν τῆς Κοινότητος ἡμῶν ἐκπαιδευτικῶν καὶ φιланθρωπικῶν Καθιδρυμάτων, καὶ μεγάλως δι' αὐτῶν εἰργάστησαν τὴν πατρίδα οἱ φιλοπάτριδες, πλουσίως δαπανῶντες καὶ πολυτελεῶς καὶ πολυτρόπως, ἡθικῶς καὶ ὕλικῶς συντελοῦντες εἰς τὴν αὐξάνειαν καὶ κραταίωσιν τῶν σεμνῶν ἡμῶν τῆς παιδείας τεμενῶν, ἅτινα τὸν ὑψηλὸν ἔχουσι προορισμόν, ἵνα φωτίζωσι τῆς νεολαίας τὸ πνεῦμα, καὶ ἐκπαιδεύωσιν αὐτήν.

Δόξα λοιπὸν καὶ τιμὴ καὶ εἰρήνη εἰς τοὺς ἄνδρας τούτους τοὺς ἐργασαμένους τὸ ἀγαθὸν πρὸς τὸν πλησίον αὐτὸν, πρὸς τοὺς ἀδελφούς, πρὸς τοὺς ὁμογενεῖς, πρὸς τοὺς ὁμοπίστους, πρὸς τὴν πατρίδα· ἔπαινος εἰς αὐτοὺς διὰ τὸ σκόπιμον μάλιστα τῶν προσφορῶν αὐτῶν, ἐπειδὴ παντοιοτρόπως συνετέλεσαν ἵνα καταρτισθῇ εἰς πάντα τὰ ἀναγκαῖα· εὐλογία καὶ εὐγνωμοσύνη αἰδῖος παρ' ἡμῶν τῶν ὠφελουμένων ἐκ τῶν τῆς φιλαδελφίας καὶ φιλανθρωπίας αὐτῶν ἀγώνων, ὡς δίκαιος φόρος ὠφελούμενος παρὰ παντός εὐεργετουμένου! Καὶ δὴ ἱκετεύσωμεν, ἀδελφοί, τὸν Θεὸν τῶν φώτων, ἱκετεύσωμεν αὐτὸν ἐξ ὕλης καρδίας ἵνα τοὺς μὲν ζῶντας ἐκ τῶν δωρητῶν καὶ εὐεργετῶν τῆς Κοινοῦντος ἡμῶν ἀντιθραβεύσῃ, καταπέμπων αὐ. τοῖς τὴν θείαν αὐτοῦ χάριν καὶ τὰ ἔλεη αὐτοῦ τὰ πλοῦσια, τοὺς ἀπελθόντας εὐεργέτας ἀναπαύσῃ, ἡμᾶς δὲ καταξιώσῃ διὰ τῆς ἀληθοῦς παιδείας καὶ τῆς πρεσβείας τῶν 3 μεγίστων φωστήρων τῆς Τρισηλίου Θεότητος νὰ ζήσωμεν καὶ ἀποθάνωμεν εἰς δόξαν Αὐτοῦ, εἰς δόξαν τῆς εὐέλπιδος ἡμῶν Πατρίδος, εἰς δόξαν τοῦ πολυπαθοῦς ἀλλ' εὐρὺ τὸ μέλλον ἔχοντος καὶ αἰεὶ νεάζοντος Ἐθνους ἡμῶν, εἰς δόξαν αὐτῆς συναπάσης τῆς ἀνθρωπότητος.

Γένοιτο!!!

Γράφουσιν ἡμῖν ἐκ Καθάρνης:

Ἀξιότιμε Κύριε Χ' Δανιήλ.

Βάρνα.

Ἀφικομένου μου εἰς Καθάρναν. αἰ πρώται ἡμέραι διέρρευσαν πλήρεις ζωηρῶν ἐντυπώσεων διὰ τε τὸ ἐμπόριον καὶ τὸν βίον Καθάρνης. Εὖρον Ἐκκλη-

σίαν καὶ Σχολεῖον λίαν τετακτοποιημένα καὶ ὑπὸ ἐπαξίων ἐφόρων καὶ διδασκάλων διευθυνόμενα. Τοῦτο σνηθῆνθην μάλιστα ὅταν συνεόρτασα τὴν μνήμην τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν ὡς τὸ σὺνηθες ἐν τῇ αἰθούσῃ τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου ἐπιμελῶς ἡντρεπισμένου ἔνθα καὶ ἐξεφώνησε λόγον ὁ διευθυντὴς τοῦ Σχολείου κ. Ἀχιλλεὺς Κοντίδης, ἀπηγγέλησαν διάφορα ποιήματα ὑπὸ τῶν μαθητῶν καὶ μαθητριῶν λίαν ἐπιτυχῶς, διάφοροι διάλογοι καὶ παιδαγωγικώτατα παίγνια, διδασχθέντα ὑπὸ τῶν διδασκαλισσῶν κ. Φανῆς Λαζαρίδου καὶ Αἰκατερίνης Κυριακίδου ἐκ Βάρνης, λίαν ἐπιμελῶς, ὡς καὶ διάφορα ἔσματα, διδασχθέντα, τῇ εὐγενεῖ συνεργασίᾳ τοῦ γνωστοῦ ἡμῶν καὶ καλοῦ φίλου Α. Ἀμυρά. Πάντ' αὐτὰ μὲ ἐξέπληξαν, διότι εὖρον λίαν ἐπιμελῆ καὶ κανονικωτάτην ἐργασίαν εἰς τὰ καθιδρύματα τῆς Ἑλληνικῆς Κοινοῦντος Καθάρνης, ἡ ζωηρὰ τῶν ὁποίων ἐντύπωσις μοι ἐνεθάρρυνε νὰ καταστήσω ὑμῖν γνωστὰς τὰς λαμπράς μου ταύτας ἐντυπώσεις καὶ παρακαλέσω ὑμᾶς, ὅπως εὐαρεστούμενοι δημοσιεύσῃτε ταύτην μου, ἐν τῇ λίαν ἐπαξίᾳ καὶ ἐπιμελῶς ἐκδιδομένη ὑφ' ὑμῶν «Πανδασία», πρὸς χαρὰν καὶ ἱκανοποίησιν τῶν τε ἐφόρων καὶ κοπιῶντων ἐν αὐταῖς.

Εὐελπιστῶν δὲ ὅτι ἡ παρούσά μου παράκλησις γενήσεται δεκτὴ, ἐκφράζω ἐκ τῶν προτέρων τὰς εὐχαριστίας μου.

Πφ.

Υ. Γ. Τὴν ἐσπέραν τῆς παρελθούσης Τρίτης ἐδόθη χορὸς ὑπὲρ τοῦ σχολείου Καθάρνης ἐν τῇ αἰθούσῃ τοῦ ἰδίου σχολείου, ἐξαισίως κεκοσμημένη τῇ εὐγενεῖ φροντίδι τῶν Ἀδελφῶν Ἀμυρά, ὃν ἐτίμησεν ἐπίσης ἀθρόον πληθὸς ὁμογενῶν, τὸ ὅποῖον μετὰ χαρᾶς προσέφερε τὸν ὀβολὸν τοῦ πρὸς ἐπίτευξιν τοῦ ἱεροῦ αὐτοῦ σκοποῦ.

Ἐν Καθάρνῃ τῇ 8 Φεβρουαρίου 1898.

Ὁ ἴδιος.

ΤΑ ΕΝΤΑΥΘΑ.

Τῇ παρελθούσῃ Πέμπτῃ 5 ἱσταμένου ἐκηδεύθη μεγαλοπρεπῶς ἡ πολύκλαυστος

ΕΛΙΣΑΒΕΤ ΒΑΛΤΑΤΖΗ,

παθοῦσα ἀνιάτως κατὰ τὸν 2-ον αὐτῆς τοκετόν.

Χαίροντες ἀγγέλλομεν τὸν διορισμὸν τοῦ φίλου ἡμῶν κ. Σταμάτη Σκυλίτη, ὡς γενικοῦ γραμματέως τοῦ δημαρχείου Συναπλῆ.

Β. Γ. Π.

